

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMANUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
stratie.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Boboteaza.

Arad, 18 Ianuarie.

În cele mai multe case, pentru a doua oră acum, stăpânul nu va întâmpina pe preotul ce-i calcă pragul să-i binecuvinteze cu stropii apei sfințite familia și modesta lui locuință. Il întâmpină nevasta și copilașii și poate moșul albit de vremi sau bunica gârbovită. Il întâmpină cu cinste cuvenită, sărută pe rând crucea cei rămași fără stăpân, și adânci oftaturi se rup din piept. Aici nevasta e mai veselă, copiii mai cutezători: au căpătat acum în ajun veste dela dumnealui, și, mulțumită Atotputernicului, până acum e sănătos. Dincolo, într'altă casă ochii muerii se umplu de lacrimi când preotul întrebă de bărbat. De luni de zile nu mai știe nimic de el. Intr'a treia nu mai întrebă nimic părintele, ci se grăbește să isprăvească mai curând, dar tot aude isbucnirea de plâns a femeii: dela Boboteaza trecută până la cea de acum pe soțul ei l'a înghițit pământul străin.

Și, de prin nici o casă fetele, cadănele nu se mai strecură să rupă un firicel din busuolul căldărușii de botez: știu că nici în dulcele acesta nu vor fi cununii. Numai ceata neștiutoare a copiilor se aține pe urmele preotului și a cântăreților, cântă Iordanul și rîd și lărmuesc cu glasurile lor arginții. Larma lor curată se coboară, plutește ca o înseninare peste uliți, peste sat.

Pe când cei de acasă se botează cu apă, cei duși se botează cu foc de atâta vreme acum.

Ce depărtare, ce prăpastie enormă e în-

tre botezul cel dintâi și al doilea! Dela botezul pocăinții a lui Ion, dela botezul credinții a lui Isus, până la botezul roșu al zilelor de azi e o distanță pe care mintea omenească amețește să o parcurgă întreagă. Și, iată, viața omenească a parcurs'o! N'a îngrozit'o cele două extremități: ș'a plecat inima credinței și pocăinței și acelaș om ș'a ridicat brațul pentru a fulgera moartea în semenii săi în zeci de chipuri. Cine ar putea să spună că-l înțelege pe om, cine ar cuteza să spună că are în mână legile vieții lui, cine va putea sta bun de ce va face omul mâne? Urcă cele mai înalte culmi și de-odată se aruncă în prăpastii îngrozitoare; azi plânge lacrimile amare și binefăcătoare ale pocăinței, mâne se trezesc în el atavice patimi de răsbunare; azi îmbrățișează toată lumea simțind că-i plină de frații săi, de semenii săi, mâne aceleași brațe așează tunul pentru ochire. Și vaccilarea asta fără nici un rost ține de când este viața omenească pe pământ și par'c'ar vrea să ne spună că zadarnice sunt toate sfortările spre culmi, căci de acolo vom cădea din nou. Omul ș'a plecat capul sub botezul lui Ion, dar tot omul a tăiat capul sfântului; omul a primit botezul lui Isus, dar tot omul l'a restignit pe cruce.

Nu acelaș om, vezi bine, căci singur Iuda ș'a și închinat și a și vândut. Dar nici Irod n'ar fi putut tăia capul Botezătorului, nici fariseii nu l'ar fi putut restigni pe Isus, dacă ceilalți oameni le-ar fi stat împotriva. Na li s'a împotrivit însă nime, nime nu a luat în apărare pe cei drepti. Și astfel s'au făcut cu toții vinovați. Și, în măsură mai mică sau mai mare, întreagă omenimea e vinovată și pentru botezul de sânge ce stropește acum

pământul. Până când cei buni vor fi numai excepții, scarta noastră va vaccila mereu între cele două extremități de-o amețitoare depărtare. Și cine ar ști să spună când vor forma cei buni imensa majoritate, că peste tot vor forma-o vr'odată?

Și cu toate aceste însetăm în mod necesar spre culmi, spre desăvârșire. Omul, cu puterile lui singure se pare însă că niciodată nu o va atinge. Credem însă și mărturisim că cu ajutorul Celui prea înalt omenimea poate să se facă mai bună, dacă oamenii se vor folosi de acest ajutor. Nu înzădar s'au auzit la botezul lui Isus cuvintele: „Pe acesta să-l ascultați”. Cel care ne stăpânește bine a știut că din puterile ei proprii omenimea niciodată nu va putea ajunge la desăvârșirea spre care țintește în mod necesar, și chiar pentru aceea a trimis în lume pe fiul său. În ajutorul pe care Hristos l'a adus oamenilor pentru ajungerea acestei ținte rezidă răscumpărarea lumii prin Isus.

Dar unde e acest ajutor? Suntem de atâtea veacuri creștinești și ajutorul acesta nu se arată aproape nicăiri.

Nu se arată pentrucă nu-l căutăm, nu se arată pentrucă suntem numai cu numele creștini. Vecinica sumeție omenească a făcut pe mulți să nici nu mai voiască a fi și a se numi creștini, vestind cu fală lumii că se pot conduce pe ei și popoare întregi, se pot perfecționa fără nici un ajutor dela Cel de sus.

Și, au muncit, au luptat, au creat ca într'o bună zi să siarăme tot. Și vor începe din nou ca peste o jumătate de veac ori după un veac să dărime din nou. Istoria ni-e martoră.

Dar nu aceasta poate fi evoluția adevărată a vieții omenești. Sufletul omenimei

Mariei.

De-a-pururea spre Tine
Mă 'ndrept în clipe grele;
Tu m'ai scutit Fecioaro
De-atâtea patimi rele
Și Tu mi-ai dat puterea
Să iert și să fac bine —
Iar eu mi-am pus nădejdea
Credința toată 'n Tine...

Ascultă-mă și-acuma
Când stau cu lira 'n mână:
Dă-i farmec, dă-i frumusețe,
Dă-i glas duios Stăpână,
Să pot și mai departe
Să spun ce mă apasă
Să fiu în veci ca astăzi:
În sat cea mai aleasă...

Iar azi, când toată lumea-i
O mare de durere —
Să 'mpart la cei ce sufăr
Un strop de mângăere...

Livia Rebreanu.

Epistolia.

În publicistica noastră s'a constatat adevărat în timpul din urmă, cu adâncă mâhnire, cât de scurte e catalogul acelor cărți de conținut religios-moral cari s'ar putea pune cu folos în mâna soldaților noștri. S'au auzit plângeri că chiar și cărțile de rugăciuni potrivite ne lipsesc aproape cu totul, unele fiind prea voluminoase și prea scumpe, altele scrise într'o limbă puțin pricepută de popor, că și acum mai des căutată și mai des folosită e epistolia, cea veche și cea nouă și visul maicii Domnului. Că astfel în vremi grele ca cele de azi poporul nostru își scoate hrana sufletească tot din vechile cărțile purtate în șerpar, sau nouă nouțe cumpărate din librăriile străine. Că psaltire, un acaftist mai rar vei afla în mâna celor duși departe de satele lor, dar epistolile aproape la fiecare.

S'a mai accentuat că lipsa cărților de conținut religios-moral niciodată n'a fost așa de adânc simțită ca azi când și trebuințele sufletești ale ostașilor sunt mai multe și mai intensive; că acum ar fi timpul cel mai potrivit ca oamenii noștri să îndrăgească pentru toată viața astfel de cărți, așa că am face față de trecut un pas uriaș înainte. Iar în rândul cel dintâi ar crește acum credința, nădejdea, moralul soldaților noștri.

Tot lucruri adevărate aceste, și constatări

tot pe atât de dureroase. Se prea poate că cei chemați să tămăduiască din cât se poate răul acesta, să fi și hotărât ameliorarea. O carte de rugăciuni pentru trebuințele ostașului, scrisă pe înțelesul tuturor, ieftină însă, ar fi binevenită celor de pe câmpul de luptă, iar scrieri de conținut religios-moral celor din spitale. În primejdia morții omul are un singur sprijin: pe Dumnezeu. Și toți cari se reîntorc de pe câmpul de luptă, țărani sau intelectuali ne asigură că niciodată nu s'au ridicat atâtea rugăciuni din inima omenească precum se ridică acum spre Cel atotputernic. Rugăciuni noue deci, afară de cele pe cari țărănul nostru le știe pe din afară și pe cari le repetă de zeci și sute de ori pe zi sau pe noapte, ar fi foarte bine venite aducând o variație și farmecul nou-tății.

Scrierile de conținut religios-moral pentru cei răniți, pentru cei bolnavi prin spitale ar face mai mult decât toate predicile ce le-au auzit în biserică dela ei din sat până a fost pace și până au fost ei sănătoși. Nu doar că predicile acele n'ar fi fost bune sau potrivite, ci fiindcă inima omului, a omului tânăr mai ales cum sunt ostașii, foarte puțin primitoare de îndemnuri și gânduri bune până e sănătos, până nu e la strâmtoare.

O piedecă destul de mare în introducerea acestor cărți noi spre folosința ostașilor ar fi totuș obicinuința. O carte cu totul nouă, ne-

sinte că dărimările și prabușirile sunt totdeauna nenorociri, și inima ei se impietreste de durere. O singură rugăciune se ridică azi din inima înspăimântată a neamurilor: „Doamne, scapă-ne pe noi de botezul roșu”.

Odată vom scăpa de sigur de sub ploaia lui, căci distrugerea nu poate ținea multă vreme. Dar cu atâta, omenimea nu va fi folosită. Oamenii ar trebui să adaugă în rugăciunea lor de acum: „Doamne trinite-ne nouă botezul credinței, al dragostei, al înfrângerii patimilor din noi. Doamne fă să vieze în noi botezul lui Isus”.

Vezi bine, ca să adaugă aceste cuvinte în rugăciunea ei de azi, omenimea ar trebui să fie convinsă de zădărnicia eforturilor ei spre bine, neavând ajutorul Celui de sus. Lucrul acesta e însă cel mai greu chiar din cauza superbiei omenesti. Acum se spune că cu „ajutorul lui Dumnezeu” biruim, dar să vedem cum va vorbi omul după războiu. Atunci nu va mai fi vorba de Dumnezeu, ci, arogându-și drepturi noi, biruitorii vor spune că le merită, câștigând biruința din singur puterile lor.

Și pe lângă toate aceste adânci contradicții ce răsar din evoluția vieții omenesti, conducător în viața omenimei va trebui să rămână tot botezul lui Isus, pentru că poruncile și legile botezului roșu ar pune cap oricărei evoluții omenesti. Vrând-nevrând, credincioși sau necredincioși, ei vor trebui să slujască binelui. Și vor sluji până când va veni din nou distrugerea, pentru că binele pentru care au luptat au crezut să-l facă statornic, să-i pună baza vecinică singur din puterile lor mărginite și trecătoare.

Ce Bobotează strălucită ar fi cea de azi dacă popoarele ar răspunde glasului din înălțimi: „Da, Doamne, îl ascultăm pe fiul Tău, pentru că nu-i nici o rușine să-l ascultăm, nu-i nici o umilire. Il ascultăm pentru că ne-am saturat să ascultăm pe alții cari s'au așezat în locul Tău și ne-au nenorocit. Il ascultăm ca prin el să ajungem la adăpostul urgiilor de acum și de mai târziu. Il ascultăm pentru că să ne putem birui pe noi, răul din noi înșine, căci numai așa vom birui lumea, răul din lume, și vom porni pe calea evoluției adevărate biata noastră viață”.

cunoscută nu e primită cu căldură de țărani noștri; ei rămân mai bucuroși pe lângă cele cunoscute de acasă, rele-bune cum ar fi. Cred însă că această piedecă s'ar putea totuși învinge.

Însă chiar în cazul când am avea, sau am fi avut chiar dela început, cărți de rugăciuni potrivite pentru lipsele de azi ale țaranului ostas precum și cărți de cuprins religios-moral, eu cred că sămânța epistoliilor n'ar fi secăt, că le-am afla ca și acum în buzunarele ostașilor. Știm doar cu toții că sunt țărani cari nu știu ceti și poartă chiar în vreme de pace „visul” sau epistolia în șerpar, cum nu le-ar purta acum? Le plac aceste cărțile apocrife, le-au câștigat inima prin frumuseța rugăciunilor, printr-o limbă pe placul lor? Nu cred. Textul lor e foarte încurcat și conținutul lor foarte gol. Nici nu le cumpără întru atâta ca să le cetească, ci ca să le poarte cu ei.

Alipirea țaranului de aceste cărțile zace singur în cele câteva cuvinte: „Cine va ceti-o și va purta-o mereu cu el va fi scutit de...” Și aci se înșiră relele cele mai mari cari pot da peste om, punând cununa cu „moartea năpraznică”.

În epistolia cea nouă, care a început să umble de când e bătaia, se spune „glonțul nu-l va atinge”.

Mulți dintre cei cari s'au ocupat cu chestiunea cărților religioase s'au îngrozit văzând de unde și scot hrana sufletească ostașii noștri, iar alții vor fi aplicați să spună: suntem grozav de inapoiști și superstitioși. Vezi dacă n'am avut o temeinică educație religioasă?

Compensațiuni și garanții.

Lucruri despre cari nu s'a vorbit în parlamentul român.

Reproducem articolul de mai la vale din ziarul „Scara” din București:

Lunga discuție, care a avut loc în Senat și în Cameră, asupra Adresei a dovedit un lucru cunoscut de toți Români și de mulți străini, anume, că există în România două curente cu privire la politica noastră externă, unul care ținde la o alianță cu puterile Înțelegerii pentru unirea Ardealului și a Bucovinei cu România, cellalt care dorește o cooperare cu puterile centrale pentru cucerirea Basarabiei.

Pentru a face ca prima tendință să fie victorioasă, s'au invocat două feluri de argumente: unul scos din persecuțiile al căror obiect sunt Români din Ungaria și al doilea din interesul național ce-l are România de a obține Ardealul.

Pentru a face să învingă tendința cooperării cu puterile centrale, s'au adus de asemenea două feluri de argumente în situațiunea nenorocită a românismului în Basarabia și politica cutropitoare a Rusiei.

Pe deasupra tuturor acestor argumente, s'a mai adus de partizanii alianței cu puterile Înțelegerii asigurarea că acestea vor ieși victorioase din războiu, iar de cei ai cooperării cu puterile centrale faptul, că până acum aceste puteri sunt victorioase.

Trebuie să recunoaștem, că argumentul persecuției și al stărei nenorocite a Românilor din Ungaria și Basarabia este foarte important, e de o importanță capitală și decisivă. Dacă Români n'ar fi persecutați și românismul n'ar fi înăbușit, România n'ar fi fost îndemnată să intre în războiu, n'ar fi fost împinsă în această direcție. Dacă s'a văzut silită a anunța revendicări la dreapta și la stânga de vină sunt Ungurii de-o parte și Rușii de alta.

Cu toate acestea, România nu s'a mișcat încă. Pricina nu este, evident, nici că nu s'a putut decide în ajutorul căror Români să a-lerge, adică dacă trebuie înainte de toate să libereze pe Români din Basarabia sau pe cei din Ardeal și Bucovina.

Nici prevederea din care parte va fi victoria, n'a putut face pe guvern să ia o decisiune, argumentele aduse în această privință reprezentând nici o certitudine.

Ceea ce a trebuit să preocupe guvernul, este grija, ca înainte de toate și pe deasupra tuturor, să asigure existența nestirbită a statului actual român, și eventual a statului român în viitor. Această preocupare este singura

determinantă, ea este cauza că n'am intrat până acum în războiu.

În această privință trebuie să constatăm, că echilibrul actual european convine foarte bine României. Sub domnia acestui echilibru, existența statului român a fost asigurată. Rușii n'au putut să pună stăpânire pe gurile Dunării și pe Strâmători, din cauza Austro-Germaniei interesate la libertatea de navigație pe aceste ape. Sub domnia acestui echilibru, existența statului nostru a fost asigurată și contra Austro-Germanilor, deoarece Rusia nu putea tolera, ca gurile Dunării și strâmtoarele să încapă pe mâinile Austro-Germaniei.

Dacă deci actualul echilibru s'ar sdruncina, se sdruncină una din bazele existenței statului român.

Fenomenul acesta ne-a silit să luăm armele și să fim gata pentru a ne apăra existența.

Să nu ne înșelăm deci, nu pentru a libera pe Români din Ungaria sau pe cei din Basarabia, am luat armele ci pentru a salva statul român.

Amenințarea uneia din bazele existenței statului nostru a fost numai ipotetică în timpul când luptele dintre Rusia și Austro-Germania se duceau la Nord. Înfrângerea uneia din părțile beligerante și încheierea unei păci între acești beligeranți, nu putea avea ca urmare nici o primejdie deci pentru noi. Slăbite prin războiu, nici una din ele nu s'ar fi gândit la România și n'ar fi fost dispusă de a ne scoate din neutralitatea noastră. Din contra ambele părți ar fi căutat să câștige simpatia noastră prin îmbunătățirea soartei Românilor de sub dominațiunile lor.

Starea aceasta însă s'a schimbat în urma intrării Bulgariei în războiu. Prin acțiunea lor, Bulgarii au apropiat pe Austro-Germanii de Strâmători, așa că în peninsula balcanică se discută prin arme chestiunea Strâmtoarelor. Rușii, cari aspiră la posesiunea lor, se vor opune cu armele; iar nouă nu ne e indiferent, dacă regimul de astăzi continuă sau e înlocuit la Strâmători printr'un regim rus sau austro-german. În tot cazul o încheiere a unei păci între Austro-Germania și Rusia, fără noi nu poate fi decât în detrimentul marilor interese ale statului român, a cărui existență în viitor și independență politică și economică sunt legate de absoluta libertate de navigație prin gurile Dunării și prin strâmtoare.

Admițând că Austro-Germania este invinsă, Rusia va deveni stăpână Strâmtoarelor, a Constantinopolului, va pretinde gurile Dunării și Dobrogea.

Admițând că Rusia este invinsă, Austro-Germania devine stăpânitoarea Strâmtoarelor,

Superstitioși vom fi nu-i vorbă, dar încă prin nici o lucrare temeinică nu s'a arătat cu cât ar fi poporul nostru mai superstitios ca alte popoare orientale între cari s'a plămădit și între cari trăește. Ceea ce-i leagă pe oamenii noștri de epistolii în vremile de azi, nu e însă atâta superstiție, cât mai ales altceva. Se știe că poporul german e foarte cult pe lângă al nostru, că are și a avut o temeinică educație religioasă, că are o mulțime nesfârșită de cărți potrivite de rugăciuni și de conținut religios-moral, și totuși s'au aflat epistolii destule și la soldații lor. Ba, ce e mai mult, noua noastră epistolie nu-i decât o slabă traducere din nemțește, epistolia în care stă tipărită că pe cine o poartă nu-l atinge glonțul, și că, vrând să te încredințezi n'ai decât s'o legi de gâtul unui câne și să puști în el. Vei vedea că nu i se întâmplă nimic.

Motivul pentru care oamenii — culți sau neculți — se alipesc atât de tare de astfel de cărți zace în faptul că în vremuri extraordinare ori care om e aplicat să creadă în extraordinar, în ceea ce-i peste fire. Ajuns în fața morții ori cine e bucuros să creadă într-o minune care să-l mântuiască. Unul poartă un amulet, altul o suvenir, al treilea epistolia. Dar chiar cel care n'are cu sine nici un razim de acasă, în fața morții e aplicat să creadă în ajutorul cel peste fire. Crede cu atât mai vârtos în extraordinar poporul care a crezut adânc în Dumnezeu și acasă, și în vremuri de pace, poporul care a avut totdeauna un respect adânc pentru

lucrurile sfinte. Chiar rugăciunile ce se șoptesc pe câmpul de luptă atât de multe și atât de des au un singur scop: minunea care să-l păzească de moarte.

Și din motivul acesta cred că epistoliile, chiar acum, nu-i chip să fie stărpite. Și mai cred că chiar când vor fi, după ani, în vreme de pace, — în războaiele viitorului vor învia din nou cine știe sub ce chip. Pentru că în fața morții, omul care crede în Dumnezeu, nu poate să nu aștepte dela el o minune care să-l mântue. Ceea ce-i peste fire în clipe de grea cumpănă omului îi pare ceva firesc și ușor de împlinit. Și când sunt clipe mai grele de cumpănă decât în fața morții, în cursul războaelor?

Se înțelege șirele aceste nu vor să apere epistoliile, vechi sau noi, nici să oprească redactarea bunelor cărți de rugăciuni, ci vor numai să arate că nu-i îndreptățită groaza celor cari cred că în vremuri grele ca cele de azi hrana sufletească a țaranului e epistolia. Tăria lui e credința ce-a dus-o cu sine de acasă; prin aceasta credință e aplicat să aștepte supranaturalul. Epistolia o poartă în buzunar, dar sufletul lui credincios se înalță spre oer. Epistolia o cetesc cei mai mulți de câteva ori în viață, dar o poartă cât trăesc. Acum vor ceti-o mai des, și de sigur ar ceti bucuros rugăciuni mai frumoase, rugăciuni adevărate, dacă ar avea. Însă chiar având cartea de rugăciuni potrivită, epistolia ar păstra-o și pe mai departe în buzunar.

I. A.

iar gurile Dunărei cad sub influența exclusivă a puterilor centrale.

Nici una din aceste alternative nu convine statului român. De aceea el trebuie să stea înarmat pentru a nu permite sdruncinarea echilibrului în această parte a Europei.

Dar statul român nu poate împiedeca pe beligeranți de a culege fructele victoriei lor și echilibrul se va sdruncina fără voia noastră. Această eventualitate ne impune să cerem compensațiuni dela partea învingătoare, compensațiuni de așa natură, ca noul echilibru ce se va stabili, să ne dea siguranța existenței statului nostru în viitor și a independenței sale politice și economice.

Atât Austro-Germania cât și Rusia, trebuie mai întâi să admită o mărire a noastră teritorială pentru a compensa lipsa de siguranță ce ar rezulta pentru statul român din prea marea slăbire a uneia din puterile beligerante. Trebuie adică să fim asigurați că învingătorul ne va întări în proporție cu slăbirea învinsului. În al doilea loc, învingătorul trebuie să ne dea garanția libertății noastre de navigație prin gurile Dunărei și prin Strâmtoari.

E drept că nici una din părțile beligerante nu ne va da aceste compensațiuni și aceste garanții și că prin urmare va trebui să le luăm noi înșine.

Ni se impune astfel necesitatea de a intra în războiu și de ajuta pe aceea din părțile beligerante, care văzând că e amenințată de a fi înfrântă, va consimți la cererile noastre sau căreia îi vom putea lua compensațiuni convenite și pune stăpânire pe garanțiile necesare.

Care va fi acea parte, nu se întrevește încă bine. De aceea ni se recomandă încă expectativa armată.

Abatele Zavoral.

O „sezătoare literară” în Praga și vorbirea abatelui Zavoral de Crăciunul românesc.

Praga, 14 Ianuarie.

Să vorbim puțin de pace, acum, în vremurile noastre de frământări războinice, să ne refugiem sub aripile unei chemări calde, prietenești, acum când veninul urei este atât de răspândit! Să ne dăm osteneala, să ne putem bucura din toată inima de acest fenomen, de chemarea din colțul pacinic, de unde neamul nostru nu spera să fie primit cu o dragoste atât de mare...

Dacă i se vor părea dodonice cuiva cuvintele de mai sus am să-i dau în curând fiul Ariadnei, ca să se poată orienta. Mai întâi de toate va trebui să învețe neîncetătorul un nume, numele abatelui Zavoral. Dar nu numai el, ci întreaga obște românească va trebui să țină minte de aici încolo numele acesta.

D. profesor din Praga, Urban Jarnik, l'a recomandat publicului românesc anul trecut, într-o broșură specială, relatând cum a făcut cunoștință cu abatele mănăstirii din Strahov (Praga) și descriind viața abatelui, precum și o „sezătoare”. („Sezători românești de pe Muntele Sion din Praga” — Praga 1915). Mă simt dispensat deci să descriu pe larg importanța mănăstirii de Strahov sau date din viața abatelui Zavoral. Cine vrea să se informeze citească instructiva carte a profesorului Jarnik.

Aici numai câteva date. Mănăstirea Strahov este una din cele mai de seamă mănăstiri în Boemia. În 1136 s'a înființat mănăstirea din partea unui episcop din Olomut (Moravia), dându-i-se numele: mănăstirea muntelui Sionului, în amintirea muntelui sfânt. Din 1140, de când s'a clădit mănăstirea, până în ziua de astăzi, a fost un centru de cultură. O adevărată colecție bogată de cărți (peste 100.000 de volume, 2000 de manuscrise, 1200 de incunabile) de colecțiuni de arme, instrumente vechi, de fizică, minerale, o adevărată galerie de tablouri, cu peste 1100 tablouri. Biserica Adormirii Domnului, cu vre-o 15 altare, cu o orgă în dimensiuni mari, admirată și de Mozart, capelele sf. Roch și a sf. Ursule — bogăția mănăstirii: peste 23 de parohii aparțin mănăstirii — toate acestea au contribuit ca mănăstirea aceasta să fie una din cele mai de seamă din monarhia întregă.

În fruntea acestei mănăstiri am avut norocul să vedem pe abatele Metodiu Zavoral. Năs-

cut în 1862 într'un orășel din Boemia, după ce a studiat în Benešov și Praga, a intrat ca cleric în mănăstirea din Strahov, a ajuns preot, capelan în Sepekov, a fost 16 ani predicator în Jihlava (Iglau), a tradus în limba cehă pe predicatorii francezi Lacordaire, Laubry, Gibier, a redactat o revistă omiletică, a tipărit cărți teologice însemnate, a ocupat timp de 8 ani de zile catedra de profesor de limba cehă, într'o școală reală și a fost ales abate de Strahov în 1906. (Acestea sunt pe scurt, datele luate din broșura dlui Jarnik).

Tot broșura iubitelui nostru filoromân ne povestește cum abatele de Strahov a prins dragoste de limba românească, ajungând în atingere cu soldați români, răniți și aduși în lazaretul bogatei mănăstiri.

Traducătorul lui Lacordaire și al lui Gibier n'a stat o clipă la îndoială dacă e vrednic sau nu rănitul român să-i învețe limba — ci s'a apucat de studiul limbei românești cu un elan vrednic de admirat. Roadele s'au văzut în curând. Cetitorii români au putut ceti o scrisoare, scrisă în românește, în „Gazeta Transilvaniei”, din prilejul morții regretatului Virgil Onițiu.

E de sine înțeles că am căutat, ca Român, să fac cunoștința abatelui Zavoral. Mulțumită dlui Jarnik mi-am ajuns repede scopul. Mai întâi am vizitat minunata bibliotecă

— „Vino, să-mi vezi Români mei”, mi-a zis abatele Zavoral, după ce am avut fericirea să-l fac cunoștință în salonul de primire al mănăstirii de Strahov. Rostia cuvintele „Români mei” cu o mândrie îndreptățită.

Abatele Zavoral ne-a condus cu pași repezi, de parcă n'ar avea 53 de ani, ei ar fi un tânăr cleric dela Propaganda fide. În mână ținea o carte.

— „Am să le cetesc ceva. O să ținem o „sezătoare literară”, ne zise, vesel.

Curiozitatea m'a făcut să mă aplec puțin, să citesc titlul cărții. Bucuria mea când am dat de o cunoștință veche, de „Traista lui Moș-Stoica” a lui „Sandu Pungă-Goală, dascăl și fecior de popă”. Cine nu cunoaște la noi „Traista lui Moș-Stoica”, colecția de anecdote populare, adunate de actualul președinte al „Asociațiunii” noastre, de d. Andreiu Bârseanu, (căci dlui se ascunde sub pseudonimul de Sandu Pungă-Goală.)?

Când am intrat în sala cea mare a lazaretului, plină de paturi și de răniți și reconvașcenți — s'au ridicat, cei cari puteau, în picioare.

Ceteam în ochii tuturor, de orice neam să fi fost ei, ideia: vine părintele nostru sufletesc.

Unii jucau sah, alții cărți, alții ceteau gazete — ca să-și mai omoare uritul.

Abatele s'a plimbat cu noi printre rândurile lor și, mângâind pe frunte, bătând ușor, părintește, pe față pe unul și pe altul, mi-a spus:

— „Ăsta e Român — ăsta Ceh — ăsta Român — ăsta neamț — ăsta Român — ăsta Ungur — ăsta Român”.

Fiecare îi săruta dreapta cu smerenie.

Apoi ne-am așezat lângă dânsii.

S'a apropiat de noi o călugăriță, palidă, cu ochii plini de bunătațe.

„Maica Servatia”, mi-a spus abatele Zavoral. „Este ingerul lor păzitor. Ingrijește de răniți ca o mamă”. Și într'adevăr — privind în fața blândă a mamei Servatia par'că citeam într'o carte deschisă — par'că vedeam înșirându-se înaintea ochilor mei sufletesti sutele de răniți, pe cari i-a îngrijit, căroro le-a veghiat la căpătâi. „Păcat de ea”, îmi zise abatele la ureche, „e bolnavă. E atât de bună!”

Intr'aceea s'au adunat „Români mei” pe lângă noi — care pe paturile albe, care pe scaune. Maica Servatia și-a luat un lucru de mână, și croșeta în apropierea noastră, ca să nu piardă nici timpul scump, nefăcând nimic, nici să nu fie lipsită de societatea noastră. Par'că o văd și acum înaintea mea, cu surâsul ei blând, dureros, în colțul gurii, urmărind cele cetite de abatele, cu mișcările lirice ale mânilor ei albe, în hainele ei călugărești — cu cărpa albă, scrobită, care se prefăcea în două aripi pe lângă tâmpelile ei delicate. Chiar Diderot s'ar fi închinat în fața ei!

...Și s'a început lectura. Abatele cetise de mai

nainte întreg materialul, pe care aveau să-l asculte pacienții săi sufletesti. Își notase cu creionul anecdotele, cari sunt potrivite pentru lectură.

N'am să uit scena niciodată!

Par'că ne aflam departe-departede de vâlmășagul mondial, pe un ostrov minuat, unde poți să râzi în dragă voie și să te bucuri din toată inima. Plana o atmosferă prielnică în sală. Fiecare cuvânt, fiecare glumă își afla răsunetul în sufletele răniților acestora.

Nu se bucurau numai Românii, se bucurau și Cehii. Abatele se grăbia să traducă și pentru dânsii anecdotele noastre. După ce cetea 2—3 propoziții — le traducea în limba cehă, ca să le poată pricepe răniții cehi și maica Servatia.

Așa am auzit de nevasta surdă, care răspundea bărbatului („Cloca?” — „Nu cloca, coca tu!” — „Cloșca?” — „coca!” — „Tiu, tiu, tiu, am mâncat-o toată!”) — am auzit de țiganul, care nu putea să învețe, Doamne ferește „Tatăl nostru” — așa am ascultat cum a vrut „hotul de Român” să vândă hainele Mântuitorului și alte multe.

Abatele cetea respicat și cu o pătrundere deosebită a textului. N'am putut urmări dacă traducerea cehă este corectă — căci, durere, n'am avut încă ocazie să învăț limba cehă! — dar un profesor român universitar, care pricepe limba, m'a asigurat, că fiecare nuanță a textului nostru e redată fidel de abatele Zavoral.

Imi plimbam ochii dela o față la alta, ca să văd impresia reflectată în expresia feții.

Ochii înțelegători mă urmăreau, ochii cari spuneau: „pricepem noi prea bine — hei, da' frumos o mai întoarce Măria Sa!”

„Măria Sa” mă face atent la unul de lângă noi: „Uite ce cap!” Intr'adevăr. Un cap minuat — vrednic de a fi desenat de un pictor de seamă. Părul negru, ca pana corbului — comparația a pălit, dar închipuiți-vi-o cu luciul ei de mai înainte! — craniul cu proeminentele frunții, cari mărturisesc inteligența, nasul, gura, bărbia, regulate, bine conturate — părea că aveau în fața noastră silueta capului dintr'o camee vestită.

Era un Român de al nostru din Ardeal. Involuntar mi-am pus întrebarea: unde, în ce pământ are să-ți zacă trupul acesta frumos? În Galiția, în Belgia, în Tirol, în Serbia?...

Erau și alții. Unul din ei râdea cu multă poftă, lângă mine.

— „E bucovinean”, mi-a zis „Măria Sa”, mângându-l pe frunte.

Așa am petrecut o oră neuitată. Când am dat să plec am fost de față la o scenă mișcătoare. Un căpitan, incredintat să supravegheze din când în când lazaretul militar din Strahov, a venit să viziteze lazaretul și ne-a găsit tocmai în decursul lecturii. În numele autorităților militare a mulțumit abatelui pentru dragostea ce o poartă față de răniți și i-a promis totodată că se va îngriji ca să trimită în lazaretul de Strahov cât mai mulți Români.

...Ajunsesem în corn de capră: Imi venea să strig: nu, nu sporii numărul răniților români! Pe de altă parte îmi venea să mă rog: aduceți, aduceți cât mai mulți aici — să se convingă de bunătațe abatelui de Strahov!

Cu sentimentele acestea am plecat dela sezătoarea din lazaretul abatelui Zavoral.

Și ne-a fost dat, nouă, Românilor, cari petrecem în Praga, să-l vedem pe abatele Zavoral, în mijlocul nostru, în preseara Crăciunului românesc. Îi radiau ochii de bucurie! Asculta cu cea mai mare atențiune colindele noastre, executate de un cor improvizat, și cântecele noastre populare — acele dureroase cântece, cari formează biografia cea mai elocventă a vieții noastre din trecut.

După ce s'a terminat programul și după ce a fost salutat în numele aranjatorilor — s'a ridicat și a vorbit și „Măria Sa”. Nu greșesc când spun, că n'a rămas ochiu fără de lacrimă, o lacrimă ori cât de mică. Atât a vorbit de convingător, de frumos și de simțit.

Nu mă pot reținea de a nu reproduce în extenso această vorbire, ca pe un document al vremii, ca o mărturie despre tributul nostru de sânge și de idealism în vremurile acestea de cataclism spăimântător.

Vorbirea abatelui Zavoral a fost următoarea (o redau întocmai):

„Știu bine că e o îndrăzneală destul de mare, dacă vreau să rostesc și cu câteva cuvinte în limba românească, dar este pur și simplu cu nepuțință să stau tăcut și mulcom, văzându-vă pe toți adunați împrejurul preoților vostri iubiți, în seara aceasta de Crăciun.

Este adevărat că e vorba de un Crăciun greco-oriental și nu catolic — dar e și mai adevărat, că cu *niciodată n'am întrebat despre legea și despre neamul acelora, cari au fost aduși în lazaretul meu*, ci dimpotrivă i-am primit pe toți, totdeauna, fără nici o deosebire, ca pe *frații mei*, cari au părăsit vetrele lor spre a apăra patria noastră comună și au vărsat chiar și sângele lor, spre a respinge pe dușman dela granițele noastre.

„Am zis: fără deosebire, cu aceeași dragoste și cu aceeași bucurie, dar trebuie să mărturisesc că o deosebire totuși am făcut și anume în privința Românilor. Cu ceilalți soldați răniți am vorbit, i-am îngrijit încât mi-era cu puțință, dar de *milă ce-mi era de Români răniți* am și început să învăț limba lor, spre a putea să vorbesc cu ei și să le ușurez puțin soarta lor adeseori atât de dureroasă. Pot să zic că nu vorbesc despre fapta aceasta să mă fălesc, ci spre a declara că răsplata faptei acesteia a fost mult mai mare decât era stăruința cu care trebuia să mă apuc de lucru.

„Prin studiile mele nu numai am cunoscut frumusețea atât de bogată și atât de neașteptată a limbii voastre, dar am și avut prilejul și posibilitatea să văd și să admir cât de bun de inimă, cât de răbdător și cât de mulțumitor trebuie să fie neamul vostru întreg, pe ai cărui reprezentanți i-am îngrijit în lazaretul meu.

Să vă spun sincer: *niciodată nu credeam că e o jertfă cine știe cât de mare când vin în fiecare zi în mijlocul lor spre a ceti câteva rânduri și spre a vorbi cu ei câteva cuvinte părintești.* — Și anume astăzi, când mă gândesc, că părinții lor și nevestele lor se vor fi gândind cu jale adâncă la ei și vor fi zicând: „cât de trist trebuie să fie Crăciunul lor, în țară străină și printre oameni străini!” — eu mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat o inimă destul de bună spre a putea să fac cu bucurie ce am făcut până acum pentru soldații răniți.

„Din pricina aceasta nu trebuie să-mi mulțumiți mie, dar de sigur trebuie să mulțumiți din toate puterile voastre lui Isus Christos, care a făcut din iubirea frățească o datorie sfântă, atât de sfântă și atât de mare, încât omul, care nu o îndeplinește, oricine să fie el și orice să aibă în lumea asta, nu este vrednic de a fi înșirat în numărul ucenicilor săi.

„Dragii mei! Din toată inima vă urez tuturor ca Copilul dumnezeiesc să vă binecuvinteze pe toți, să vă redea iarăși sănătate deplină și, când veți fi întorși la vetrele voastre, să se umple familiile voastre de acea pace, pe care cuvântul cerec al îngerilor a făgăduit-o tuturor oamenilor”.

Nu mai am nimic de adăugat. Ce aș putea spune după cuvintele simțite ale abatelui din Strahov? Vorbirea aceasta pledează mai bine în favorul „Măriei Sale” — *silindu-ne să-l îndrăgim, noi, Români!*

Cronicar.

Către abonații noștri.

Cu anul nou 1916 introducem o mică reformă în administrarea și expedierea pe viitor a ziarului *Românul*. O reformă a cărei necesitate se simțea demult și credem că toți stimații noștri abonați îi vor recunoaște avantajele atât pentru noi cât și pentru ei.

Anunțăm că începând cu Anul Nou 1916 ziarul *Românul* nu va merge decât stimaților abonați ce au plătit înainte suma de abonament. Pe fașia de expediție se va indica ziua până când le va merge ziarul. Restanțierii nu vor mai primi nici o zi ziarul, un uz internațional de altfel, pe care, credem că a sosit timpul, să-l întrebuițăm și noi.

Totodată vestim că primim și abonamente lunare, dar pentru ca sistemul cel nou să-l putem practica fără mari dificultăți, rugăm pe stimații noștri abonați să ne ușureze munca excesivă de administrație, făcând abonamente pe cel puțin trei luni înainte!

Francezii cer retrocedarea Basarabiei către România!

Intrarea României ar decide soarta războiului. — Rusia să repare greșala ce a făcut față de România! — Influența Înțelegerii cucerește teren în România. — Păreerea unui ziarist ungar.

Arad, 18 Ianuarie.

Intreagă presa franceză a început o vie campanie ziaristică solicitând Rusiei retrocedarea Basarabiei către România.

Astfel, în numărul de ieri al ziarului francez „*La Victorie*”, organul dlui *Hervé*, — care ni s'a trimis la redacție, — d. *Georges Bienaimé* publică un documentat articol în care autorul recunoaște în modul cel mai deschis marea importanță a micii Românie pentru cauza Înțelegerii. Autorul articolului dojenește aspru pe Rusia *pentru că nu retrocedează imediat României Basarabia, asupra căreia România are drepturi legitime.*

A sosit vremea — spune d. *G. Bienaimé* în articolul său — când *intervențiunea unui stat mic ca România poate să aibă influență hotărâtoare asupra războiului.* Bulgaria cu o populație mai mică și mai săracă decât România, dar cu toate acestea sabia ei a aruncat oarecare greutate în cumpăna războiului din Balcani. Putem conta la sigur, că România va arunca în front o armată de 7—800 mii oameni, firește dacă va fi provăzută cu arme și munițiuni.

România are simpatii față de Franța și Anglia, pe Italia o iubește ca pe o soră latină, iar pe Ungaria și pe Austria le urăște. Pentru ce ea, totuși, nu s'a alăturat armatelor ruse și pentru ce ea nu a atacat Ungaria? *Pentru că România are o veche răfuială cu Rusia.* Diplomația rusească totdeauna a făcut pe surdul, nevrând să ia cunoștință despre *pretențiunea României de a i se retroceda Basarabia.*

D. *G. Bienaimé* imploară Rusiei colosale, a cărui imperiu european singur este de 400-ori mai mare ca regatul român, și o roagă în mod afabil să *retrocedeze României Basarabia, pe care Rusia i-o luase. Fanța, Anglia și Rusia au recunoscut României dreptul asupra Basarabiei, iar Congresul dela Paris, care s'a ținut după terminarea războiului din Crimeea, obligase pe Rusia să retrocedeze României jumătatea Basarabiei, partea dela Marea-Neagră până la delta Dunărei.* Însă în anul 1878, când Românii ajutară pe Ruși la asediul contra Plevnei, *ca răsplată Rusia a răpit României Basarabia, dându-i în schimb Dobrogea neglijată.*

Dar Rușii n'au putu rusifica noua provincie, a cărei populație o formează $\frac{3}{4}$ Români, o parte neînsemnată de Ovrei; iar restul coloniști, mai ales Nemți. *Singură administrația e rusească.*

Cât e de mare deosebirea între Basarabia administrată de Ruși și vecina Moldovă românească! Basarabia n'are căi ferate, n'are drumuri de țară, n'are industrie. Administrația rusească e preocupată de altă chestie încât să-și mai bată capul cu introducerea

fie chiar și a celor mai elementare reforme. Românii basarabeni mai bucuroși rămân analfați decât să meargă la școala rusească. Administrația rusească nu e pentru poporul, pe care-l conduce, ci poporul e pentru administrație. Datoria poporului este să-i hrănească pe acești slujbași, să-i susțină și să-i plătească. Din această cauză apoi *această administrație este o permanentă piedecă în calea retrocedării Basarabiei, sau a dăruirii autonomiei pe seama Poloniei și a Litvaniei,* deoarece atari acte ar lipsi de oficii pe acești funcționari.

Guvernul rus trebuie să cunoască odată acest adevăr și să procedeze față de împotrivirea administrației.

Până acuma partea învingătoare a fost totdeauna administrația. *Iată deci motivul pentru ce România nemulțumită (neimpăcată) nu se mișcă, iar crâncenul războiu își urmează firul.* Războiul s'ar termina, probabil, mai curând, *dacă s'ar retroceda României, ceea ce pe dreptul îi compete.*

*

Ziarul „*Az Est*” din Budapesta publică următoarea corespondență dela trimisul său special din Sofia:

„După știrile din București sosite aci se poate concluda, că debarcările de trupe dela Salonic, precum și faptul că Înțelegerea face mari eforturi și în tot cazul ea *preparează mari proiecte, — fac mare impresie în România.*

Faptul, că armatele puterilor Înțelegerii și-au pus piciorul în Balcani, a făcut să se întărească în România sentimentele filo-ententiste așa că atitudinea întregii țări în mare parte stă sub influența evenimentelor dela Salonic.

În București lumea a început iarăși să aibă încredere în împătrita-înțelegere și se crede, aci, că Englezii și Francezii își vor putea menține pozițiile lor la Salonic și că aceștia vor ieși învingători față de trupele puterilor centrale.

E curioasă declarația dlui *Vintilă Brătianu*, fratele prim-ministrului I. Brătianu, făcută la Cercul de studii al partidului liberal, că părăsirea Salonicului de către împătrita înțelegere ar însemna sinuciderea Înțelegerii.

La primăvară se va decide dacă se va face ori nu această sinucidere.

Nu se știe dacă d. V. Brătianu a voit oare să spună că la primăvară România va ieși din neutralitate și va intra în războiul mondial, dar în tot cazul se poate face deducțiunea sigură, că *hotărârea României depinde de faptul dacă Anglo-Francezii vor putea ori nu să mențină Salonicul!*

Un notar român pentru pred ca bisericească.

— Dimitrie Machi Ardelean. —

Arad, 18 Ianuarie.

Ieri a fost înmormântat în Giula-Vârșand notarul român al acelei comune *Dimitrie Machi Ardelean*, care a răposat în vârstă abia de 60 de ani. Toți, câți l-au cunoscut, știau că veselul și glumețul Machi Ardelean este caracter sobru, român cinstit, creștin bun și om de omenie. Moartea a pus în lumină deplină noblețea acestui bărbat, sprijinitorul tuturor intereselor românești. Trăind în mijlocul sătenilor români *Dimitrie Machi Ardelean* a aflat lipsa cea mai mare a poporului nostru: *morală creștinească întemeiată pe înțelegerea învățăturilor lui Christos*. Bunul român a înțeles și aceea, că dintre mijloacele progresului alături de pilda cea bună este mai presus de toate *cuvântul*, propaganda prin predică. Prin birourile cam antidente ale consistoarelor noastre, prin coloanele revistelor bisericești, la întruniri preoțești teza cea mai predilectă, dar cea mai puțin rezolvită este: *predica bisericească*. Am auzit vlădici și mulțime de alți oameni luminați vorbind de necesitatea predicii bisericești, dar pentru promovarea acestei probleme de cel mai înalt interes pentru viața morală a poporului nostru nu s'a făcut nicăiri nimic ceva de însemnătate. Notarul român *Dimitrie Machi Ardelean* ne spunea mereu anecdote, înveselea orice societate prin seninătatea firii sale, nu ni-a vorbit niciodată despre amvonul bisericești, dar la moarte el a făptuit pentru predica bisericească mai mult decât toți vlădicii noștri de până aci, afară de Șaguna: — *notarul Dimitrie Machi Ardelean a lăsat o fundațiune de 10.000 cor. cu menținerea*, ca din venitele acestei fundațiuni să se dea ajutoare la perfecționarea preoției în arta predicii bisericești și peste tot să se promoveze *predica bisericească*. Machi Ardelean a fost om sărac și nu este mare suma, ce a lăsat-o dânsul pentru predicatori, dar el a fixat o trebuință eminentă a bisericești noastre, a adresat un avertisment neiertător bisericanilor noștri și a indicat calea spre rezolvire. Episcopii noștri vor trebui să stea îngândurați în fața acestei indicări. Fundațiunea notarului *Dimitrie Machi Ardelean* a evidențiat cea mai importantă problemă actuală a bisericești românești, problema trebuie rezolvită, dacă nu voim să rămânem rușinați în fața mortului dela Giula-Vârșand.

Bunul creștin *Dimitrie Machi Ardelean* odihnească în pace!

Despre moartea regretatului nostru amic familia a lansat următorul anunț funebru:

Cu inima frântă de durere aducem la cunoștință rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că mult iubitul nostru sot, frate și ginere *Dimitrie Ardelean*, notar comunal, după suferințe grele, Sâmbătă în 2(15) Ianuarie la ora 5 jum. a. m., împărțit fiind cu sfințele Taine, după un serviciu de 33 ani împlinit în postul notarial, în etate de 63 ani și-a dat sufletul nobil în mâinile Creatorului. Rămășițele pământești ale scumpului răposat se vor așeza spre odihnă vecinică Duminecă la 3(16) Ianuarie a. e. la 2 ore p. m. după rânduiala bisericești gr.-or. române în cimitirul din loc. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Giula-Vârșand, la 2(15) Ianuarie 1916. Iliana Machi Ardelean născ. Németh, soție. Petru Ardelean, frate. Gherasim Serb și soția Maria Chirilescu, Elena Németh născ. Antalffy, socru și soacră.

Comunicate oficiale despre mersul războiului

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 17 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Trupele rusești combatante de pe hotarul Basarabiei și în Galicția ostică, în cursul zilei de ieri nu și-au repetat atacurile. A domnit o liniște generală, numai pe teritoriul ostic dela Rarancea au isgonit trupele noastre dușmanul din pozițiile înaintate, le-au infundat tranșeele și au construit obsta-

cole de sârmă. Trei atacuri rusești direcționate împotriva armatei arhiducelui Iosif Ferdinand le-am respins.

Pe frontul italian: Pe liniile dela malul mării și din Tirol, luptele artileristice se continuă. Din cauza focurilor artileristice dușmane direcționate cu înverșunare spre colina bisericești de lângă Ostavia ocupată de noi, ne-am retras de acolo trupele. Pe sectoarele dela Gorița, aviatorii noștri au forțat aterisarea mai multor badoane militare italienești și au aruncat bombe peste lagărele inamice.

Pe frontul sudostic: Guvernul și regele Muntenegrului au cerut la 13 Ianuarie încetarea dușmăniilor și un început al tratativelor de pace. Din partea noastră li s'a dat răspuns că aceasta cerere nu li se va îndeplini decât dacă armata muntenegrină depune armele fără nici o condiție. Eri, guvernul muntenegrin a primit condiția aceasta a noastră.

Berlin, 17 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Evenimente remarcabile nu sunt. Focurile dușmane de artilerie căzute în orașul Lens au omorât și rănit 16 persoane din populație.

Pe frontul oriental: În partea principală a liniei de războiu troenele de zăpadă au împiedecat activitatea de război. Așa în unele puncte s'au dat ciocniri de ale trupelor de recunoaștere.

Pe frontul din Balcan: Nici un eveniment.

Constantinopol, 17 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general turc:

Pe frontul Irak: La Kut-el-Amara cu mici întreruperi luptele de artilerie se continuă.

Pe frontul din Caucaz: Spre nord și sud de râul Aras, dușmanul și-a continuat atacurile și în cursul zilei de ieri. Inamicul a suferit pierderi considerabile mai cu seamă în luptele violente din valea Aras și Id. Pe sectoarele acesta, trupele noastre cari de-o săptămână rețin înaintarea trupelor dușmane din apropierea văii Id s'au reintors în tranșeele situate la câțiva kilometri din partea sudică a râului Aras. În luptele din tranșeele înaintate, în lupte desperate apropiate, am euzat dușmanului pierderi foarte mari. Am făcut pradă multe arme. Pe frontul dela Dardanele: nici un eveniment.

Lupte violente pe frontul franc z

Francezii iau ofensiva în Champagne.

Geneva. — „*Journal de Genève*” anunță că în Champagne Francezii se pregătesc de-o mare acțiune împotriva Germanilor. Pe întreaga linie se dezvoltă o acțiune foarte ferventă. Violența canonadelor denotă preparative serioase. Se vede o concordanță a evenimentelor de pe frontul rusesc și evenimentele din sud cari vor să înfrângă și aici forțele Germanilor.

Paris. — *Agencia Havas* anunță că *președintele Poincaré*, care săptămâna trecută a vizitat frontul din Artois, săptămâna aceasta, în tovarășia lui *Joffre* va merge în Champagne unde se începe oarecare mișcare mai pronunțată.

Milano. — *Corespondentul din Paris* a lui „*Corriere della Sera*” anunță că toate semnele denotă un început de activitate febrilă pe frontul occidental. Canonadele încrucișate de până acuma din toate extremitățile frontului au fost precedate de violente lupte infanteriste. Nainte cu câteva săptămâni în Franța s'au lansat diferite svonuri despre deplasările germane de trupe, nici până acum însă n'au sosit știri pozitive despre această situație. Evident însă, că luptele din Champagne vor deveni pe fiecare zi tot mai vehemente.

Basel. — După câteva luni de odihnă, luptele violente de odinioară de pe sectoarele *Sondermach-Inetzeral-Münster-Lingenkopf* au început. *Comunicatele oficiale nu relevează importanța acestor războaie. În comunicatul francez dela 12 Ianuarie se spune numai atât că la nord de Mezeraul, în Vogese, artileria franceză a început canonade cu succes. Din comunicatul*

lor însă se întrezărește că Germanii stăpânesc încă Reichackerkopf și Mülbachul. Pentru Reichackerkopf se vor da lupte tot așa de desperate și atacuri vehemente cu cele din lunile Iulie și August a anului trecut, când nizuințele Francezilor de-a sparge rândurile germane au rămas zădarnice. Toate atacurile de până acuma au fost respinse de către Germani și cu toate canonadele franceze pe unul dintre sectoare au reușit să înainteze.

Amsterdam. — Lui „*Telegraf*” i se anunță din Middelburg că din direcția malurilor belgiene se aud vehemente canonade.

Conflict între America și Mexico

Amenințată primejdia războiului. — Generali mexicani împușcați. — A murit Huerta. — Răscoala în proporții mari în Mexico.

Arad, 18 Ianuarie.

Un anunț din Elpaso al agenției Reuter spune că 125 americani sub conducerea lui *Maximiliano Marques* unul dintre funcționarii întreprinderii Hearst, a prins lângă Madera pe generalul mexican *Rodrigues*. Consulul american anunță că *generalul a fost executat. Departamentul de stat* întărește deținerea generalului *Rodrigues*, făcându-l responsabil pentru asasinarea supusului englez *Petru Kean* și pentru deținerea generalului *Almeido*, care a fost împușcat imediat.

Din Elpaso se anunță: *Huerta a murit. S'a publicat starea de asediu. Poliția, soldații americani și populația a atacat mexicanii pentru ca să-i isgonească. Se dezvoltă lupte vehemente cari au avut deja multe jertfe.*

O radiotelegramă a agenției *Wolff* anunță din Washington: Senatorul republican *Fall* a ținut un discurs în cameră despre direcția politică mexicană a președintelui *Wilson*, spunând că sprijinul nenorocit al președintelui și recunoașterea guvernului *Caranza* îl face responsabil de moartea celor 17 americani uciși în Chihuahua. Într'un interview al președintelui comisiei externe, senatorul *Stone*, declară că pentru Statele-Unite ar fi cât se poate de neplăcut dacă în timpurile actuale ar trebui să intre în război cu Mexico. Sunt de părerea că americanii cari pe vasele beligeranților îndrănesc să intre pe teren de război, sunt păcătoși față de guvernul al cărui sprijin îl cer. Nu am deplina convingere, că odată nu va cere necesitatea să intrăm în Mexico, n'a sosit însă timpul ca să putem vorbi de un război.

Din Washington se anunță că ambasadorul de aici al lui *Caranza* a făcut secretarului de stat *Lansing* o foarte semnificativă declarație, că guvernul său regretă uciderea generalului *Villa* de către trupele sale. Ambasadorul a mai declarat că în statul *Durango* s'au luat măsurile necesare pentru repararea situațiilor acolo unde străinii au fost expuși la jăfuiri. Secretarul *Lansing* a atras atențiunea americanilor din partea revoluționară a Mexicoului la primejdia ce-i amenință. Cu toate că procedul de până acuma al guvernului *Caranza* este pe deplin mulțumitor, nu s'au luat însă dispoziții și ordinațiuni precise. Intre Statele-Unite și guvernul *Caranza* se pot ivi conflicte. Se mai anunță o telegramă a lui *Caranza* adresată lui *Lansing*, în care se afirmă că ucigașii celor 18 muncitori americani vor fi pedepsiți cu strictețe. La acest răspuns, camera a hotărât să-și urmeze cu Mexico politica de până aci, având toată încrederea că *Caranza* va pedepsi ucigașii și va restitui ordinea. Senatorul *Lewis* a înaintat o propunere prin care președintele este autorizat ca: *cu ajutorul armatei și a flotei să facă ordine în Mexico*, în felul cum s'a făcut în Haiti și Nicaragua.

Prin revoluție a fost destituit *Huerta*, fostul președinte al republicei mexicane. Afirmativ revoluția a fost pusă la cale și sprijinită de Statele-Unite.

Grecia — în orele grave.

Ultimatul împătritei înțelegeri. — Debarcări de trupe în Korinth. Motivele presiunii. — Venizeliștii împotriva regelui Constantin. — Încă nu s'a început ofensiva împotriva Salonnicului. — Intrunirea camerei grecești. — Regele Constantin va deschide în persoană sesiunea camerei. — Grecia nu demobilizează, ci a chemat noul contingent sub drapel. — Acuze împotriva lui Venizelos. — Gara dela Kîlindir a fost aruncată în aer. — Situația la Salonic. — Salonicul cetate de primul rang. — 6 divizii germane în Monastir.

Arad, 18 Ianuarie.

Presiunea exerciată de împătrita înțelegeri asupra Greciei și-a atins culmea. Miniștrii înțelegerii nu mai tănuiesc că li s'a dat din partea guvernelor lor instrucțiunea să procedeze cu forța față de guvernul grec. Se ia cu certitudine că înțelegerea a prezentat în Atena un ultimatum, al cărui prim punct e pretențiunea ca reprezentanții diplomației ai împătritei alianțe să fie îndepărtați din Atena și Grecia să întrerupă orice legătură cu aceste state.

Vossische Zeitung anunță din Sofia: Telegramme particulare spun că au debarcat trupe de ale înțelegerii și în Korinth. Debarcarea în Korinth e privită ca o hotărâre a împătritei înțelegeri de a constrânge cu forța pe Grecia să i se alăture și să intervină împotriva puterilor centrale. Se crede probabil, că înțelegerea va aplica măsuri de violență față de regele Constantin pentru ca să provoace în Grecia o revoluție.

În Londra se motivează nemaipomenitele presiuni față de Grecia că amenință să se formeze un cabinet Gunaris, care împreună cu șeful statului major și alți ofițeri înalți proiectează să inaugureze o politică declarată împotriva împătritei înțelegeri.

Se poate spune că chestia grecească se va lămuri în cel mai scurt termen. Actuala stare nu se mai poate menține în Grecia.

Frankfurter Zeitung primește din Constantinopol informația că situația internă a Greciei e foarte critică. Venizeliștii au luat pe față atitudine împotriva regelui Constantin. Nu e exclus că în Grecia se pregătește cu ajutorul înțelegerii o lovitură de stat.

Ofensiva împotriva Salonnicului — după cum scrie L'Independance Roumaine semioficiosul guvernului român — încă nu s'a început. Știrile cari anunțau că ofensiva s'a început Marți nu sunt întemeiate. N'a avut loc până acum nici o canoadă. Detonațiunile cari s'au auzit, n'au fost buibuituri de tunuri, ci au fost provocate de pionierii înțelegerii, cari au aruncat în aer câteva poduri la ordinul generalului Sarrail.

Camera grecească se va întruni în 24 Ianuarie. Nu se știe încă oare regele Constantin va lua parte în persoană la deschiderea sesiunii. Pare ca sigur că ministrul de instrucție Michelidakis va fi unicul candidat la președinția camerei. După cum anunță unele ziare în curând se va proclama starea de asediu.

Ruskoie Slovo anunță din Atena: Starea sanitară permite regelui Constantin iarăși să ia conducerea afacerilor externe. Se pare că regele va deschide în persoană sesiunea camerei. Numitul ziar constată în baza informațiilor ce le-a primit dela ambasadorul rus, că știrea, că Grecia ar dori să mobilizeze nu e întemeiată, ci din contră guvernul grec s'a hotărât să cheme noul contingent sub drapel.

După o știre primită din Atena a ziarului Progrés din Lyon în Grecia au fost chemate sub drapel prin un decret regal contingentele 1889, 1890 1891 și toți acei tineri, cari s'au născut între anii 1889 și 1894.

Semioficiosul guvernului rusesc Birsevița Viedomosti anunță că știrea despre demobili-

zarea Greciei nu e adevărată. După informațiunile primite din Atena corpul VI grecesc a fost trimis la Cosani, spre vest dela Salonic, iar corpul IV spre ost dela Salonic, la Drama. Corpul V de armată, care până acum staționa în Salonic, a fost mutat de aci. Colonelul Sumski, colaboratorul militar al numitului ziar rusesc scrie că statul major grec urmărește cu cea mai mare atențiune toate fazele evenimentelor dela Salonic. Afară de aceasta Grecia pretinde garanții dela puetrile înțelegerii, ca după războiu să i se asigure independența.

Corriere dela Sera anunță din Atena că partidul guvernamental îl acuză pe Venizelos, că ar organiza o conspirație împotriva regelui, pe care dorește să-l detroneze, ca să proclame republică.

Ziarul Patris declară că Venizelos e rredincios regatului și el vrea ca Grecia să fie cărmuită pe bază monarhistă.

O știre primită din Salonic de Corriere dela Sera confirmă că Anglo-Francezii au aruncat în aer gara Kîlindir. Ei au mai darimat rezervoarele și podul construit de trupele de geniu atât în Kîlindir cât și în Karasuli, precum și sarmele telegrafice. Aeroplanelor dușmane arunca zilnic bombe asupra taberei franceze, dar se rânesc din când în când și soldații greci. Aviatorii francezi au aruncat bombe asupra liniilor ferate bulgare.

Daily Mail scrie despre situația dela Salonic următoarele: Generalii comandanți au încredere în țaria pozițiilor lor și sunt de convingerea că aceste nu pot fi cucerite prin asalturi. Francezii sunt responsabili pentru frontul vestic al pozițiilor aliaților. Linia lor se începe la gura mlaștinelor Vardar și se întinde pe țărmul ostic al râului, făcând apoi o cotitură spre ost se împreună cu sectorul Englezilor, care urmează dealungul lacurilor dela gâtul insulei Chaididike și atinge Marea de cealaltă parte, la sinul Oriano. Sectorul francez din punct de vedere militar are pozițiuni naturale, întrucât mlaștinile dela gura Vardarului n'a mai fost necesar să fie artificial întărite. În delta malarică, dușmanul nu va întreprinde nici un atac, iar dacă totuș ar face o încercare aci, el ar fi nimicit de tunurile așezate în acest scop pe țărm și dinspre sinul de mare.

Pe râul în sus, unde pozițiunile franceze formează cu râul un drept-unghi, fortificațiile se găsesc într-o linie cu platoul mai înalt al țărmului vestic. Dinspre acest platou s'ar putea da eventuale atacuri.

Dacă, cu tot tirul artileriei noastre grele dușmanul ar răsbate până la râu, aci nu i-ar sta la dispoziție nici un pod sau bărci pentru trecerea râului. Pe celalt țărm îl așteaptă iarăși fortificațiile, pe cari Francezii le-au construit dela 17 Decembrie încoace, cu multă iscusință și folosindu-se de toate experiențele de până acum ale războiului. Pe întreg teritoriul se ridică obstacole de sârmă. Tranșeele sunt cele mai perfect construite, din câte am văzut. Cu cât le privești mai mult, cu atât admir și mai mult puterea de improvizație și organizație a Francezilor. Cu cât întârzie atacul, cu atât mai tari devin fortificațiile de apărare.

Correspondentul italian Fracaroli scrie din Salonic, că cercul de tranșee se întinde dela oraș în jur pe o rază de 35—60 kilometri. La 20 kilometri dela graniță se lucră cu febrilitate la terminarea fortificațiilor. Salonicul va fi o cetate de primul rang, pe care n'o s'o poată ataca nici o armată cu speranță de succes. Lucrările nu sunt tulburate chiar nici de aviatorii germani. La frontieră, dela Doiran până la Ghevgheli se găsesc concentrați 200 mii Bul-

gari, Germanii sunt în număr mic. În Xanti se găsesc două divizii de Turci, cari sunt însă rău înarmați. După numitul corespondent italian Germanii nu proiectează deocamdată nici un atac.

Lui Echo i se telegrafiază din Turin: Germanii au concentrat impozante forte la Monastir unde se găsesc până acum 6 divizii germane, iar după cum se vestește alte două divizii sunt în drum spre acest oraș.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 18 Ianuarie.

Orfelinatul românesc din Sibiu e fapt împlinit. Consistorul arhidiecezan în ședința sa de ieri 4 17 Ianuarie cu unanimitate și însuflețire a decis înființarea lui. Vestea aceasta înălțătoare ni s'a adus la cunoștință încă ieri prin telegrama următoare:

Sibiu, 17 Ianuarie.

Consistorul a decis cu unanimitate și însuflețire înființarea orfelinatului.

Ivan.

Telegrama aceasta, din motive justificate prin stările excepționale, ni-a sosit numai azi. În clipa aceasta atât de sărbătorească gândul nostru se îndreaptă spre figura de patriarh a mitropolitului ortodox dela Sibiu Excelența Sa părintele Ioan Metianu. Îl felicităm din suflet pentru opera măreață, prin care incununează o viață bogată în lăptuiri. Nu se putea o încoronare mai vrednică și mai creștinească. Suntem informați că marele mitropolit va contribui cu o sumă foarte însemnată la înființarea orfelinatului, care din generație în generație va vesti lauda numelui Său. Și fapta măreață a mitropolitului va fi urmată de toți episcopii români ai patriei noastre. Primească patriarhul dela Sibiu omagiul nostru și mulțumita adânc simțită a întreg neamului românesc.

În Sibiu a mai contribuit pentru orfelinat 200 cor. veneratul președinte al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român d. Andreiu Bârseanu.

Se mișcă și Teara-Românească. Și care inimă a trebuit să tresară mai întâi la apele noastre înduioșate pentru dulcii copilași, cari au adus pentru neamul nostru jertfa cea mai mare, viața părintelui lor? Este inima, care însenițează viața apostolului românismului, este soția dlui Nicolae Iorga, este doamna adorată Ecaterina Iorga născ. Bogdan, care a anunțat trimiterea sumei de 3000 lei pentru orfelinatul românesc din Sibiu. Pilda aceasta înălțătoare va avea efectul său în Regatul-Român. Noi vom trece în revistă toate familiile boeresti din Teara-Românească și suntem convinși, că vom avea de înregistrat darurile lor princiare pentru unicul orfelinat al celor 4 milioane de Români din Ungaria și Transilvania.

Și acum ochii noștri se umezesc de lacrimi înduioșerii, când ajungem la rândurile ce le scriem. Am primit la redacție scrisoarea urtoare:

Posta militară No. 69.

Stimate dle Goldis,

Conduși de sentimentul acela nobil, care pe toți trebuie să ne conducă în zilele acestea grele, ne-am hotărât că suma de 100 cor., adunată de țelorii români dela batalionul 28, 23 vânători și regimentul 33, cu ocaziunea știintelor sărbători ale Nașterii Domnului, reamintind în sulletele soldaților datinile noastre religioase din ajunul Crăciunului, să o dăm pentru orfelinatul, ce se va edifica în Sibiu.

Nădăjduim, că fapta aceasta va fi urmată de toți soldații români.

Cu stîmă:

Petru Bacos, Augustin Posa, Partenie Cădar, Vasilie Micuțu, Iosif Ștepanescu și Partenie Sima, soldați la batalionul 28 de vânători.

O, scumpe suflete românești. În fața dușmanului feroce, în mijlocul primejdiei de moarte voi v'ăți adus aminte de copilașii voștri și-i lăsați în grija neamului grăbind prin pilda voastră să tresăltați toate inimile fraților de pretutindeni. Eroi români, Dumnezeu să vă aibă în raza sa!

Cu acești bani suma colectată de „Românul” pentru orfelinatul din Sibiu se urcă la cifra de 4866 cor. 78 fil.

Războiul european.

Trupe sârbești în Corfu.

Berna. — Agenția Stefani telegrafiază din Corfu: Un vas de războiu francez a debarcat la Corfu un pluton de Francezi, cari fac pregătiri în vederea sosirii trupelor sârbești pe insulă.

Cele 3 linii rusești.

Berlin. — Agenția Havas comunică: *Journal* anunță despre ofensiva rusească:

Din ultimile zile ale lunii Decembrie ofensiva se dă pe o linie de 350 kilometri. Evenimentul acesta e de o importanță extraordinară, deoarece înseamnă reînnoirea forțelor imperiului enorm de mare. Dela mlaștinele Pripiet până la frontiera nordestică linia de bătaie se împarte în trei zone de războiu. Una se întinde dela Styr până la Pripiet, a doua dela Stripa până la Nistru, iar a treia dela Nistru până la Prut. În regiunea Styruului Rușii încearcă să înainteze dealungul liniilor ferate Sarni-Kovel și Rovno-Kovel. Comandamentul germano-austro-ungar concentrează acum forțe extraordinar de mari pentru ca să dea Rușilor o lovitură decisivă. Operațiunile se desfășoară în condiții climatice foarte nefavorabile, iar în unele locuri temperatura a scăzut la — 25 Reaumur.

Mari concentrări de cavalerie în jurul Cernăuțului.

București. — În jur de Cernăuți au fost concentrate puternice trupe de cavalerie germană și austro-ungară.

Guvernul sârbesc în Franța.

Milano. — *Secolo* e informat că guvernul sârbesc a sosit la Brindisi, de unde va pleca în Franța.

Amănuntele capitulațiunii Muntenegrului.

Viena. — Despre capitulațiunea Muntenegrului se anunță următoarele amănunte: La Anul-nou au venit până la avantposturile noastre 2 miniștri muntenegrini însoțiți de un major de artilerie, pentru începerea tratativelor de pace. Din partea monarhiei s'a pretins depunerea tuturor armelor din posesiunea statului și a particularilor și liber parcurs în întreaga țară pentru ca să nu se poată forma bande. Toți bărbații să fie adunați, iar localitățile să fie predate fiecare separat. S'ar elibera astfel o mare parte din trupele austro-ungare.

Viena. — Tratatul de pace cu Muntenegrul — după cum se anunță din partea celor competenți — au loc în tabără. După părerea celor bine informați, deși tratativele s'au început la cererea Muntenegrului imediat, nu e exclus, ca ele să nu aibă rezultatul dorit.

Importante consilii în Roma.

Roma. — Intre miniștii Salandra, Sonnino și Carcano au avut loc importante consilii în palatul ministerului de externe. Regele a primit în audiență pe ministrul italian la Paris, Titoni și pe ministrul coloniilor, Martini.

Luptele la Kut el Amara.

Londra. — (Comunicat oficial englez). A reușit să-i respingem pe Turci pe ambele țărmuri ale Tigrului. Turcii s'au retras, după lupte violente, strămtorâți de trupele noastre, la 25 kilometri dela Kut-el-Amara.

Consiliu de războiu în Paris.

Zürich. — *Matin* scrie: Cât de necesară e considerată din partea aliaților acțiunea unitară, reiese și din faptul, că Anglo-Francezii țin în fiecare lună un consiliu comun de războiu în Paris. Au fost chemați la acest consiliu

și celelalte state ale Înțelegerii. Din partea Rusiei a și sosit o delegație în acest scop. Consiliul de războiu a hotărât ca afară de trimiterea de aeroplane pe frontul rusec, să ia sarcina de a instrua divizii întregi de aviatori pentru Rusia.

Marele duce Mihailu la Micado.

Paris. — Agenția Havas anunță din Tokio: Marele duce Mihailu a înmănat micadoului, în audiență specială, ordinul sfântului Andreiu, iar împărătesei ordinul sitei Catalina. Micado a conferit marelui duce ordinul Chrysanthemei. A avut loc apoi un prânz festiv, la care au rostit toasturi micado și marele duce. Marele duce a tălmăcit mulțumita Rusiei pentru ajutorul, care i l-a dat Japonia în actualul războiu.

Bărbatul de încredere al lui Wilson în Paris și Londra.

Haga. — În legătură cu misiunea colonelului House, bărbatul de încredere al președintelui Wilson, — *Times*, scrie că colonelul nu e însărcinat să meargă și în Germania, ci el va vizita numai Parisul și Londra. Știrile că el ar fi trimis în misiune specială la ambasadorii americani din Londra și Paris sunt invenții neîntemeiate. El va face ambasadorilor numai un raport detaliat despre dispoziția populațiunii din Statele Unite, fiind ambii diplomați de mai multă vreme departe de Washington.

Ajutor de stat pentru rudele* persoanelor militare.

Foaia militară „*Streffleur*” din Viena, edată de către ministerul de războiu al monarhiei publice următoarele:

Se întâmplă adeseori, că soldații aflători în câmp sau în patrie se îndreaptă către mai marii lor cu rugămintea de a li se acorda rudelor lor ajutoare de susținere. Ca norme pentru a se judeca ori de rugămintea înaintată e întemeiată sau neîntemeiată, și spre înamurirea soldaților se publică hotărârile următoare:

Drept la un ajutor de susținere din partea statului au pe baza articolului XI al legii din 1882 LXVIII: 1912 și XLV: 1914 numai rudele lipsite de mijloace, dacă n'au alt ajutor, dacă nu se pot hrăni din averea sau câștigul lor și dacă cel plecat la oaste a fost susținătorul principal sau parțial.

Preține pot acest ajutor: a) soția; b) copilul (și nelegitim); c) copilul vitreg (și nelegitim); d) nepotul; e) tatăl, mama, buni sau vitregi; f) bunicul, bunica; g) socrul, soacra; h) fratele, sora, buni sau vitregi; i) copilul dat în îngrijire la cineva; copilul adoptat înainte de mobilizare; l) cel ce l-a adoptat pe soldat înainte de mobilizare.

Drept au însă numai rudele acelor persoane militare, cari au locuit în timpul din urmă în țările coroanei ungurești (așadară și supuși austriaci sau din Bosnia și Hertegovina), cari au fost chemați la arme și anume:

I. a) rudele celor concediați, cari erau în stare neactivă; b) rezerviștilor; c) completașilor; d) soldaților de marină; e) glotașilor fără deosebire de clasă și de instrucție.

II. Rudele persoanelor cari în baza articolului LXVIII al legii din 1912 (legea serviciilor militare) fură chemați la serviciul militar.

III. Rudele voluntarilor de războiu ai armatei comune și teritoriale, cari nu erau obligați la serviciul militar.

IV. Rudele soldaților cari în urma mobilizării au fost chemați la serviciul prezent (anul 1, 2, 3 sau 4), cărora li s'a acordat după §§ 39, 31, 32 ai articolelor XXX ale legii din 1912 trecerea la completași, însă n'au putut fi trecuți din cauza războiului.

Rudele persoanelor numite sub I, II, III, pot pretinde ajutorul statului resp. ajutorul de susținere de regulă începând din ziua concentrării până la concedierea din serviciul militar resp. până la întoarcerea lor acasă pe calea cea mai scurtă. Rudele persoanelor numite sub IV pot

*) Neamuri.

pretinde acest ajutor de abiu după instrucția de 10 săptămâni, socotind dela ziua concentrării.

Familiilor persoanelor concentrate pe baza mobilizării li se cuvine în sensul ordinațiunii ministerul ungar de finanțe Nr. 100.000 — 1914 pentru fiecare membru în etate de peste 8 ani un ajutor de 64 de fileri. Membrii, cari încă n'au etatea de 8 ani primesc 32 de fileri și anume în teritorul Croației și Slavoniei afară de orașul Zagreb. Iar în acest oraș capătă membrii astorfel de familii în etate de peste 8 ani 71 de fileri și cari au mai puțin decât opt ani 35 de fileri.

În cazuri, unde câștigul sau averea concentratului asigurază numai în parte traiul familiilor, membrilor astorfel de familii li se cuvine în sensul § 25 al ordinațiunii întregitoare a ministerului de finanțe Nr. 130.000 1914 numai o parte din ajutor, care este de constatat după împrejurările respective.

O altă parte a ordinațiunii rânduieste că ajutorul maximal nu poate să întrecă câștigul zilnic al concentratului, ce l-a avut înainte concentrării sale.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 18 Ianuarie 1916.

Crăciunul în tabără.

De pe frontul rusec, 6 Ianuarie.

În seara de Ajun ne gândim mai mult, 'ca ori când acasă. În un colț întunecos fumând țigara, sau pătrunzând reflexul ferestrei și depărtarea, care după ea începe, sau chemând de ajutor peana, lume dragă, îndepărtată, aducem aproape de noi.

Drept spunând, de seara aceasta aveam și frică. Haidem la cei din tranșee — a zis azi dimineață părintele — vom fi oboșiți de seară și gândurile grele vor da de porți închise, de suflet amortit.

Am început la un capăt al regimentului cu urările de bine pentru sărbători. În ziua Ajunului nu s'a dat o singură împușcătură. Ai noștri și Muscalii la fel se pregăteau creștinește de praznicul mare. De ce să nu și-l îngăduie oamenii, cine știe, putea-vor și ei fi mult timp încă concilianți? Vremea și așa nu ne'crută nici acum și ai noștri și Muscalii la fel au să sufere de blestemul de iarnă cu ploii, apă, tină, care face să se surpe tranșeele, zădărnicește orice sfortare a locuitorilor acestora de a-și face cătuș de puțin omenesc traiul. După trudă de zi și noapte euleșul lor să fie totuș mlaștină, de sus să le curgă umezeala în ochi, urechi, pe gât, ca fără rost omenesc, prăpădiți, bolnavi, pierzând răbdarea să scoată desnădăjduitul: „mai rău, ca dobitoacele”!

Dacă cel din tranșee știe fi îngăduitor față de dușman, atât mai mare-i e considerarea pentru tovarășul său de luptă, de alt neam și lege. Suferința comună a șters deosebirea, a întărit legăturile. La sărbătorile catolicilor ai noștri nu i-au lăsat pe aceștia să muncească, muncind și pentru dâșii, iar acum, de ar fi numai munca la îndreptarea clădirilor, sunpate, Românii ar putea sărbători în tină, ortacii lor de altă confesiune împlinesc și partea lor. Să nu îndrăznească, să zică cineva, că războiul a șters iubire, milă și a introdus în locul lor egoism, neîncredere!

Câte odată par'că aș vrea, să se ignoreze și mai mult, că cei din față ne sunt dușmani. La sărbătorile catolice străjile dinaintea piedecilor de sânmă au ospătat un soldat de al Muscalilor, basarabean de al nostru și Muscalii n'au rămas datori. De atunci au încetat, să împuște la amiază după ai noștri, când merg pentru menajă.

Am colindat pe rând cu părintele me la companii. Acasă apoi ne-au așteptat și pe noi colindători. Cântăreți de ai mitradieristilor și-au făcut stea, comănace, toiașuri și sabie de lemn, (șapele cătânești, baionetele nu-s bune, la erai „Vorschrift”-ul e altul), și înzadar eram oboșiți, gândurile rele ne-au cuprins. Servitorul părintelui plângea lângă Voltezar. Ochi noștri priveau împăinjenți la stea, inger, erai. Ei, hai, hai — ofta servitorul — de mi-aș vedea eu pruncuții mei lângă mine, — și unul se gândia la nevastă, altul la părinți, frați, sau alde cealalt fel. Astfel ajunul sărbătorii de veselie a ajuns pricină de reverie melancolică.

O nefericire indiușetoare. În comuna fruntașă Nădlac s'a întâmplat în noaptea primei zile de anul nou o tragică nefericire. Tânărul *Valeriu Chicin*, teolog de cursul I la teologia din Arad, fiul preotului Nicolae Chicin din Nădlac, petrecuse feriele școlare de Crăciun acasă la părinți. În 1 Ianuarie vechiu seara a stat în cercul rudeniilor sale din comună, de unde pe la orele 11 jum. s'a întors la casa părintească singur. A deschis poarta și a ajuns la treptele locuinței. Ce s'a întâmplat mai departe nu se poate ști cu pozitivitate. Dimineața trupul nefericitului tânăr a fost aflat zăcând fără viață în pragul scării dinaintea locuinței părintești. Înghetase în noaptea fatală, ninsese chiar puțin și se crede că tânărul în întunecul lunecând pe scări a căzut atât de nefericit, încât și-a pierdut simțurile și n'a putut să cheme ajutor, apoi ori a fost atins de apoplexie în urma spaimii, ori a înghețat. Nefericiții părinți sunt înconjurăți de compătimirea comunei întregi. În-mormântarea a avut loc ieri în 4/17 Ianuarie.

Familia a anunțat următorul anunț funebral:

Subscriși cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința conșanșenilor și cunoșcuților încetarea subită din viață a preaiubitului și neuitatului nostru fiu, frate, nepot, verișor, cumnat *Valeriu Chicin*, student de curs I în teologie întâmplată ieri la ora 11 jum. din noapte în etate de 19 ani.

Rămășițele pământești ale scumpului nostru defunct se vor așeza spre vecinica odihnă în 4 (17) Ianuarie la orele 10 a. m. dela casa părintească în cimitierul gr. or. rom. din loc. Atotputernicul să-l odihnească în pace! Nădlac, la 2 (15) Ianuarie 1916. Nicolau Chicin paroh gr. or. rom. și soția născ. Emilia Caba, părinți. George, teolog, Emilia măr. Nicolau Mărginean, Letiția, frate și surori. Sofronie Chicin unchiu și familia, Sofronie Caba unchiu și familia, și numeroși verișori, verișoare și alte rudeni. Elena Chicin măr. Luțai, Dr. Iuliu Chicin și soția, Dr. Remus Chicin mătușe și unchi. Nicolau Mărginean paroh gr. or. rom. cumnat. Letiția Mărginean nepoată de soră. Livia Luțai Dr. Șepețan, Dr. Corneli Luțai verișoară și verișor.

Din ședința camerei ungare. În ordinea de zi a ședinței camerei a fost desbaterea proiectului despre centrala băncilor.

La orele 10 și jum. ședința este deschisă prin președintele Beöthy Pál și se începe desbaterea proiectului centralei băncilor. Președintele atrage atențiunea deputaților că anexele proiectului se vor desbate împreună cu paragraful și totdeodată se va face și votarea lor.

Deputatul Geza Polonyi protestează împotriva acestui procedeu și cere desbaterea specificată. Deputatul Sággy sprijinește propunerea lui Polonyi.

Prim ministrul contele Ștefan Tisza convocându-se la experiențele de până acum cari verifică propunerea președintelui și deoarece din cauza compromisului o discuție îndelungată este esclusă, îndeplinirea desbaterei cade în sarcina președinției.

Hantos Elemér vorbește despre proiectul pensiunii funcționarilor și spune că acest proiect nu se poate desbate incidental.

Ráth Endre în numele partidului independențist declară că primește modificarea. În cameră se prezintă multe proiecte de lege redactate cu prea puțină aprofundare.

Din aceasta rezultă faptul că din Cameră lipsește înțelegerea unitară. Guvernului a omis greșeala că la începutul războiului n'a arătat nici printr'un gest dorința de a expia trecutul.

Polonyi nu primește votarea și desbaterea paragrafului, care, nu se poate ști câte parale are să-i coste țării. Proiectul spune că centrala se va susține timp de cinci ani. Cei competenți să nu se joace de-ascunsele și să spună pe față că aceasta bancă nu o înființăm pentru 5 ani ci are să dureze în permanentă.

Ministrul de finanțe Teleszky Iános respinge propunerea lui Bródy Ernő și cere camerei să primească paragraful.

După anunțul senzațional din cameră a lui Tisza despre care am vorbit în numărul nostru de ieri, Ludovic Beck, în legătură cu desbaterea paragrafului al treilea se ocupă de chestia revizuirii.

Francisc Bolgár face propunerea să se trimită în numele camerei o telegramă de felicitare generalului Kövess. În numele partidelor deputații Sággy și Rakovsky sprijinesc propunerea ceace pentru guvern o face I. Balogh.

Ședința se încheie.

Logodnă. Domnișoara Nelli Magde și d. Iuliu Cioban, medic veterinar din Neoplanta logodniți.

Felicitările noastre!

Dăruiri. D. Ananie și Victoria Serbu din P. Susag au trimis 10 cor. pentru Orfelinatul din Sibiu ca cunună eternă pe sicriul scumpului lor fiu Petru.

D. Solomon Făgărășian, preot în Drăguș a trimis 1 cor. pentru fondul ziaristilor români.

Dna Văd, Iulia Dogariu, Arad a dăruit 5 cor. pentru soldații invalizi și 5 cor. pentru soldații deveniți orbi.

Mari mulțumiri.

Samaritence române decorate. Aflăm cu deosebită plăcere, că damelor române din Cluj: *Ana A. Popp de Lemény*, venerabilei președintă a Reun. fem. rom. „Sf. Maria”, apoi dsoarei *Ana Popp*, doamnelor *Sidonia G. Doacan* soră de caritate-conducătoare, și *Maria Barișiu*, *Iustina E. Gerasim*, *Geni Deac*, surori de caritate la „Ambulanța Petran”, li s'a conferit de către A. S. R. arhiducele *Francisc Salvator* medalia *Crucei roșii cu decorația de războiu*, pentru serviciile excelente prestate dela începutul războiului. Felicităm pe susnumitele doamne pentru această înaltă decorație bine-meritată.

Răscumpărări de felicitări. Următorii domni au binevoit a-și răscumpăra felicitările de anul noul în favorul muzeului Asociațiunii:

Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit și vicar 10 cor. Dr. Vasile Bologa, director (și ziua onomastică) 10 cor. Gheorghe Pop, consil. minist. Vaidacuta 10 cor. Iosif Popescu, dir. de bancă Reghin 10 cor. Ștefan Moga franzelar Sibiu 10 cor. Paul Muntean, colonel în retragere, Dr. Traian Petrașcu, medic, Dr. Lucian Borcia, avocat, Dr. Ioan Fruma, avocat câte 6 cor. Andrei Popescu, avocat, Huiedin 6 cor. Veturia Tritianu, soție de asesor consistorial 5 cor. Gavril Preocup, profesor Blaj 5 cor. Dr. Ilie Beu, medic Sibiu 5 cor. Nicolae Togan, protopop Sibiu 5 cor. Dr. Pompiliu Gherman, medic, Dr. Eugen Piso, avocat, și Ioan Banciu, cassier, câte 4 cor. Elena Borcia, profesoară, Eugenia Tordășian, profesoară, Silvia Togan, profesoară, Ioan Mânzat, măcelar, Ioan Mihălțan, general în retragere, Sofia Ittu, soție de silvicultor, Dr. Iosif Făraș, medic, Dr. Ioan Lupu, medic, Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, Iosif Sebastian, maior în retragere, Alexandru Breban, jude. Ioan Hentes, asesor orfanal, Dr. Octavian Costea, secretar consistorial, Romul Perian, funcționar consistorial, Marcu Janeta, catihet, Nicolae Ivan, asesor consistorial, Demetriu Câmpean, arhivar cons. Pantaleon Luceța, căpitan în retragere, Iosif Lissai, director de bancă, Ioan Vătășan, inspector general, Constantin Pop, funcționar de bancă, Safron Roșca, funcționar de bancă, Petru Simțion, funcționar de bancă, Aleman Licol, proprietar, Romul Simu, arhivar și secretar supl. și Nicolae Iosif, funcționar, Dr. Silviu Dragomir, prof. Sibiu câte 2 cor. Toți din Sibiu. Total 174 cor. Sibiu, în 10 Ianuarie 1916. *Cassa Asociațiunii*.

IN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevoiască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se rezervă un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

Ultima ora

INTREVEDEREA PRINȚULUI MIRCO CU REGELE ITALIEI.

Lugano. — Regele italian *Victor Emanuel* a plecat la Tarento, unde se va întâlni cu prințul *Mirco* al Muntenegrului. Acestei întrevederi i se atribuie o mare importanță.

MARI CONCENTRĂRI DE TRUPE LA DOIRAN ȘI GHEVGHIELI.

Londra. — Agenția Reuter anunță din Salonic: Aviatorii francezi și englezi raportează că puterile centrale fac mari concentrări de trupe în regiunile Doiran, Ghevgheli și Üsküb.

SOSIREA TRUPELOR SÂRBEȘTI PE INSULA CORFU.

Atena. — Trupele sârbești au sosit la Corfu. Până acum au fost debarcați 2560 ofițeri, 15 mii soldați de rând, 80 tunuri și 200 mitraliere.

GUVERNUL MUNTENEGRIN S'A MUTAT LA PODGORIȚA.

Rotterdam. — Agenția Reuter anunță că *Nichita* a semnat armistițiul de pace. Guvernul muntenegrin s'a mutat din Cetinje la Podgorița.

CINE CONDUCE TRATATIVELE CU MUNTENEGRU.

Viena. — Din sursă bineinformată se află că conducerea tratativelor cu Muntenegru a fost incredințată fostului ministru austro-ungar la Cetinje *Dr. E. Otto*, care a plecat ieri din Viena spre Muntenegru, primind instrucțiuni necesare.

GRECIEI I S'A DAT UN ULTIMAT ÎN 48 DE ORE.

Berlin. — *Lui Vossische Zeitung* i se anunță din Atena: Miniștrii englez și francez au prezentat în numele guvernelor lor guvernului grec un ultimatum cu termen fix, exprimându-și dorința ca Grecia în decurs de 48 de ore să redea miniștrilor plenipotențiați ai puterilor actele de acreditare, deoarece în caz contrar vor face pașii, cari îi vor afla de necesari.

FLOTA ANGLO-FRANCEZĂ GATA DE LUPTĂ ÎN PORTUL DELA SALONIC.

Sofia. — Flota anglo-franceză dela Salonic compusă din 12 vase mai mari și 15 vase mai mici, stă gata de luptă în o linie lungă de 4 kilometri.

INTELEGHEREA A PROIECTAT ARESTAREA REGELUI GRECIEI.

Sofia. — „Utro” scrie: Poliția din Atena a dat de urma unei conspirațiuni, organizată de Englezi cu scopul de a-l aresta pe regele *Constantin* și a-l asasina pe *Dusmanis*, șeful statului major grec.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ

Aducem la cunoștința abonaților noștri că „Calendarul partidului național” pe 1916 e complet epuizat și nu se mai poate retipări. Sumele ce vor sosi de azi încolo pentru calendar, se vor socoti în abonament sau se vor retrimite.

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.

Caut ost

ca administrator sau cassar, eventual magaziner la ori și ce fel de înreprimere.*)

Emanuil Bobancu
proprietar de tipografie)

Cohalm-Kóhalom (Nagy Küküllő m.
(La cerere se trimite fotografia) etatea 36 ani.

*) Afară de limba maternă posed și limba germană și maghiară.

(Ro 2° 69-3)